

OSMANLI DÖNEMİNDE

KUDÜS

Kitabe Yayınları: 17

OSMANLI DÖNEMİNDE
KUDÜS

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi Sema ÇELEM
Dr. Hatice AVCI

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt

VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA • Tel: (0312) 395 85 71
(Sertifika No: 47479)

1. Baskı: Aralık 2021

ISBN: 978-605-66963-7-4

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

OSMANLI DÖNEMİNDE
KUDÜS

EDİTÖRLER

Dr. Öğr. Üyesi Sema ÇELEM
Dr. Hatice AVCI

YAZARLAR

Dr. Abdalqader STEEH
Doç. Dr. Hasan KARAKÖSE
Doç. Dr. Mehmet Nuri GÜLER
Prof. Dr. Necdet HAYTA-Dr. Issa BARAIJIA
Prof. Dr. Ahmed Hussein ABDEL-JUBOURİ
Bisan Imad QATOUNİ
Aziz Mahmud el-ASA-İbrahim Hüsni RABAYA
Dr. Öğr. Üyesi Günnur AYDOĞDU-Meral YILMAZ

Bu alışma **Asım Derneđi**'nin katkılarıyla yayımlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ -----7

OSMANLI DÖNEMİ SONUNDA FİLİSTİN'DE YABANCI YERLEŞİM
PROJELERİ VE NÜFUS ARASINDAKİ İLİŞKİLER (AKKA SANCAĞI
ÖRNEĞİ)

Dr. Abdalqader STEEH-----9

KUDÜS'ÜN OSMANLI HAKİMİYETİNDEN AYRILMASI (1917)

Doç. Dr. Hasan KARAKÖSE ----- 27

OSMANLI'NIN SON DÖNEMİNDE KUDÛS ŞEHRİNİN SON YÖNETİMİ
-İdârenin Kuruluşu, İşleyişi ve Denetlenmesi-

Doç. Dr. Mehmet Nuri GÜLER ----- 43

19. YÜZYILDA OSMANLI KUDÜS'ÜNDE TARIM İHRACATI

Prof. Dr. Necdet HAYTA - Dr. Issa BARAJIA----- 73

الاثار العمرانية العثمانية وترميماتها في القدس الشريف خلال العهد العثماني
أ. م. د. أحمد حسين عبد الجبوري

----- 93

النخبة السياسية المقدسية في مجلس المبعوثان العثماني يوسف ضياء الخالدي نموذجاً
١٩٠٦-١٨٢٩

بيسان عماد قاطوني----- 109

عمارة المدارس العثمانية في القرن السادس عشر في ضوء سجلات محكمة القدس الشرعية
-المدرستان: -الفنية والطازية أنموذجاً-

أ. د. إبراهيم حسني ربايعة - أ. عزيز محمود العصا----- 123

A CINEMATOGRAPHIC WORK FROM 1897 AND AL-KHALIL/JAFFA
GATE OF AL-QUDS

Dr. Öğr. Üyesi Günnur AYDOĞDU - Meral YILMAZ----- 139

SUNUŞ

Yavuz Sultan Selim Han'ın 1516'daki Mısır seferi sırasında Osmanlı topraklarına kattığı Kudüs şehri ve içinde bulunan üçüncü kutsal mabedimiz Mescid-i Aksa ile dini ve milli güçlü bir bağımızın olduğu gerçektir. Kudüs şehri tam 400 yıl Gazze, Nablus ve Safed ile birlikte idârî bakımdan Şâm eyaletine bağlı bir sancak olarak Osmanlı toprağı sayılmış, 1917 yılında dönemin şartları gereğı İngilizlere devredilmiştir.

Osmanlı için Kudüs her zaman büyük önem taşımıştır. Kanuni Sultan Süleyman, Sultan IV. Murad, Sultan Abdülmecid, Sultan Abdülaziz ve II. Abdülhamid Han Kudüs şehri için pek çok hizmette bulunmuştur. Osmanlı Dönemi'nde Kudüs şehri ve Mescid-i Aksa arazisi, yeniden yapılanma hususunda güzelliklere şahit olmuş; Kubbetü's-sahra'nın restorasyonu ile başlayan çalışmalar bugün hâlâ ayakta olan şehir surlarının inşasıyla sürmüştür. Şehrin yapılaşmasının yanı sıra eğitim, sağlık ve halka yönelik sosyal projeler büyük bir titizlikle yürütülmüştür.

Elinizdeki kitap Osmanlı Dönemi çalışmaları üzerinden Kudüs'ün bugün içinde bulunduğu duruma çözüm üretmek üzere hazırlanmıştır. Kitap, 30-31 Ekim 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş olan "Kudüs'te Osmanlı İzleri Sempozyumu" nda sunulmuş tebliğlerden bir kısmının yazarları tarafından gözden geçirilip makale olarak düzenlenmesiyle oluşmuştur.

Türkçe, Arapça ve İngilizce olarak hazırlanan makaleler kitap sayesinde ilgisine ulaşacak ve yüz yıldır büyük mağduriyetlerin yaşandığı Kudüs'e ışık olacak umudundayız.

Bu vesileyle emeğı geçen bütün yazarlarımıza, ayrıca kitabın yayımlanmasında katkı sağlayan Asım Derneğı'ne ve Sezer Mert Karakuş'a en içten teşekkürlerimizi sunarız..

Dr. Öğr. Üyesi Sema ÇELEM
Dr. Hatice AVCI
Ankara, 2021